

KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS IŠVADOJE PATEIKTŲ PASIŪLYMŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENA (II, po 1 m.)

Informacija apie Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos išvadoje dėl korupcijos rizikos analizės (toliau – KRA) VšĮ Kelmės ligoninės, VšĮ Regioninės Telšių ligoninės, VšĮ Radviliškio ligoninės ir VšĮ Raseinių ligoninės (toliau – ASPĮ) viešųjų pirkimų vykdymo, taip pat paramos teikimo, gavimo ir naudojimo veiklos srityse (2022-04-08 raštas Nr. 4-01-2991) ir Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2023-04-11 raštas Nr. 4-01-2872 apie KRA išvadoje pateiktų rekomendacinio pobūdžio pasiūlymų įgyvendinimą per 1 metų laikotarpį bei šioje srityje taikytas papildomas kontrolės priemonės.

<i>Pateiktos pastabos</i>	<i>Pasiūlymai atsižvelgiant į pateiktas pastabas</i>	<i>Duomenys apie pastabų ir pasiūlymų įgyvendinimą</i>	<i>Specialiųjų tyrimų tarnybos vertinimas</i>
<i>1. Kritinės antikorupcinės pastabos</i>			
<p>5.1.1. Parengiamuosiuose viešųjų pirkimų dokumentuose nepagrindžiami rinkos tyrimo rezultatai, todėl ne visada aišku kokie tiekėjai apklausti, kokios prekių ir medicininių įrenginių savybės, parametrai, gamintojai buvo vertinti pirminės apklausos metu (motyvai išdėstyti 3.3 punkte).</p> <p>5.1.2. Neregamentuota techninių specifikacijų rengimo tvarka ir šioje procedūroje yra ligoninėms suteiktos plačios diskrecijos ribos, todėl neaišku kam ASPĮ teikiama pirmenybė rengiant viešojo pirkimo technines specifikacijas, t. y. ar yra atsižvelgiama į medicinos</p>	<p>6.1.3. Pasiūlymai Sveikatos apsaugos ministerijai ASPĮ viešųjų pirkimų vykdymo srityje atsižvelgiant į kritines antikorupcines pastabas:</p> <p>6.1.3.1. Įvertinti VšĮ Radviliškio ligoninės vykdytas skaitmeninių rentgeno diagnostinių sistemų, taip pat kitas reikšmingos medicininės įrangos viešųjų pirkimų procedūras ir techninių specifikacijų rengimo srityje ASPĮ nustatyti korupcijos riziką mažinančias priemones.</p>	<p>6.1.3. Sveikatos apsaugos ministerija vadovaudamasi Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos nuostatu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 926, 1 punktu, formuoja valstybės politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą, o įstatymų numatytais atvejais – ją įgyvendina sveikatos apsaugos ministrui pavestose valdymo srityse, tačiau Sveikatos apsaugos ministerijai pagal kompetenciją nepriskirta tirti jai nepavaldžių asmens sveikatos priežiūros įstaigų (toliau – ASPĮ) vadovų ar nepavaldžių ASPĮ darbuotojų galimų veiklos pažeidimų. Taip pat vertinti viešųjų pirkimų procedūras ar nustatyti viešųjų pirkimų srityje korupcijos rizikas mažinančias priemones rengiant technines specifikacijas Sveikatos apsaugos ministerijai nepriskirtos tokios kompetencijos, kaip tikrinti tiekėjų pasiūlymus, nagrinėti viešojo pirkimo procedūras ar nurodyti kokiomis techninėmis specifikacijomis turėtų vadovautis ASPĮ planuodamos savo pirkimus.</p> <p>6.1.3.1. Tačiau norime pažymėti, ministerija įgyvendina Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos įgyvendinimo 2020–2022 metų</p>	

<p>įrangos individualią charakteristikos svarbą, ar pirmenybė teikiama įrangos veikimo rezultatams, ar apskritai pirmenybė teikiama proporcingumo principui, kuris vis tik turėtų būti paremtas tam tikro lygio ASPĮ vienodų funkcijų ir tyrimų vykdymui. Nustatytos situacijos, keliančias abejones dėl skaidrių viešojo pirkimo procedūrų, kai tiekėjams iš anksto galėjo būti žinomos kai kurios pirkimo sąlygos, kurios galimai suteikė pranašumą prieš kitus tiekėjus (motyvai išdėstyti 3.2, 3.6 punktuose).</p> <p>5.1.3. Kai kuriuose pirkimuose tiekėjų siūlomų įrenginių techniniai parametrai ar jų intervalai identiška sutampa su ASPĮ pirkimo sąlygose ir techninėje specifikacijoje numatytais reikalavimais (motyvai išdėstyti 3.7 punkte).</p>		<p>tarpinstitucinio veiklos priemonių planą (nuo 2022 m. birželio 28 d. yra patvirtinta 2022–2033 m. Nacionalinė darbotvarkė korupcijos prevencijos klausimais (darbotvarkė), kur viena iš priemonių buvo medicinos prietaisų techninių specifikacijų standartizavimas, tuo tikslu, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro (toliau – ministras) 2022 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-620 yra sudaryta darbo grupė, kurios užduotis yra standartizuoti medicininių prietaisų, įsigyjamų viešojo pirkimo būdu, technines specifikacijas (toliau – darbo grupė). Ši darbo grupė vykdė rinkos konsultacijas (pirkimo Nr. 601248, pirkimo Nr. 607851) dėl skaitmeninio rentgeno aparato standartizuotos techninės specifikacijos parengimo, ir pasibaigus konsultacijoms, bei patvirtinus darbo grupei, minėta specifikacija bus privaloma ministerijos pavaldžioms ASPĮ, kitos ASPĮ taip pat galės ja naudotis.</p> <p>Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2022 m. rugsėjo 15 d. įsakymu Nr. V-1448 „Dėl skaitmeninio rentgeno aparato techninės specifikacijos standartizavimo“ buvo patvirtinta skaitmeninio rentgeno aparato standartizuota techninė specifikacija, tačiau kilus klausimams dėl kai kurių parametru, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2022 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. V-1620, minėtas įsakymas buvo pripažintas netekusiu galios.</p> <p>Skaidrinant viešuosius pirkimus, ministerijai pavaldžios įstaigos ir gydymo įstaigos, kurių dalininkė ar savininkė yra ministerija, savo pirkimus, išskyrus mažos vertės, nuo 2023 m. organizuos ir vykdys centralizuotai per CPO LT. 2023–2026 m. laikotarpiu numatoma nuosekliai centralizuoti visus minėtų įstaigų pirkimus.</p>	
<p>2. <i>Kitos antikorporacinės pastabos</i></p>			

<p>5.2.1. Neaiškios ir neargumentuotos viešųjų pirkimų planavimo procedūros kelia korupcijos riziką, kai pirkimų iniciatoriai parengiamųjų pirkimų procedūrų metu gali susitarti su tam tikru tiekėju, pirkimo plane patvirtinti preliminarią perkamo objekto vertę, kuri vėliau bus pagrindas atmesti kitų tiekėjų pasiūlymus dėl per didelės kainos vertinimo kriterijaus. Nustatyti atvejai, kai viešųjų pirkimų planas keistas prieš pat pirkimo procedūras, taip pat neturint pakankamai lėšų, todėl galėjo turėti įtakos skaidrių sprendimų priėmimui ir korupcijos rizikai, kai galimai buvo siekiama įsisavinant lėšas pirkti iš žinomo tiekėjo, nustatyti tik vienam tiekėjui palankesnes pirkimo sąlygas, kad kuo greičiau būtų nustatytas pirkimų laimėtojas (motyvai išdėstyti 3.1-3.2 punktuose).</p> <p>5.2.2. Kai pirkime pasiūlymą pateikia tik vienas tiekėjas, nesiimama papildomų priemonių, kuriomis būtų įsitikinama, kad vienintelio</p>	<p>6.3. Pasiūlymai Sveikatos apsaugos ministerijai ir ASPĮ paramos teikimo, gavimo ir naudojimo srityje atsižvelgiant į kitas antikoruipcines pastabas:</p> <p>6.3.1. Sveikatos apsaugos ministerijai vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 21 straipsnio nuostatomis imtis priemonių užtikrinti, kad pavaldžiose ir valdymo sričiai priskirtose viešojo sektoriaus subjektuose, būtų taikomos korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonės bei kontroliuoti ASPĮ paramos teikimo, gavimo ir naudojimo sritį bei informacijos viešinimą.</p> <p>6.3.2. Tobulinti paramos teikimo, gavimo ir naudojimo teisinį reglamentavimą, nustatyti aiškius lėšų skirstymo kriterijus bei visus paramos naudojimo klausimus nagrinėti komisijose.</p> <p>6.3.3. Teisiniame reglamentavime numatyti, kad ligoninės savo iniciatyva dėl paramos gavimo negali kreiptis į subjektus,</p>	<p>6.3.1-6.3.5. Sveikatos apsaugos ministerija atsižvelgė į kitas antikoruipcines pastabas ASPĮ paramos teikimo, gavimo ir naudojimo srityje, tuo tikslu 2022 m. liepos 25 d. yra priimtas naujas Sveikatos apsaugos ministro įsakymas V-1270 „Dėl rekomendacijų dėl asmens sveikatos priežiūros įstaigų paramos gavimo ir teikimo apskaitos ir viešinimo sistemos taikymo“ (toliau – įsakymas), kuriuo patvirtintos rekomendacijos dėl paramos gavimo, teikimo, viešinimo ir pan. detalesnę informaciją žiūrėti įsakyme, kuris paskelbtas https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/3d1c64600c1911edb4cae1b158f98ea5. Pažymime, kad Sveikatos apsaugos ministerija dėl paramos gavimo, teikimo ir viešinimo atsižvelgė į visas antikoruipcines pastabas. Minėtas įsakymas įsigalios nuo š. m. rugsėjo 1 d.</p>	
--	---	--	--

<p>tiekėjo siūloma kaina yra reali, atitinkanti rinkos kainą ir nėra daugiau potencialių tiekėjų (motyvai išdėstyti 3.5 punkte).</p> <p>5.2.3. Neišnaudojamas CVP IS funkcionalumas, taip pat sistemoje galimai tikslingai netaipinama reikšminga informacija ir su viešaisiais pirkimais susiję dokumentai (pvz., preliminari vertė, paraiška, protokolas, pirkimo užduotis (motyvai išdėstyti 3.6 punkte).</p> <p>5.2.4. Nepatvirtintas arba neaiškus ASPĮ paramos teikimo, gavimo ir naudojimo teisinis reglamentavimas, todėl paramos skirstymo procedūros visada gali sąlygoti piktnaudžiavimus, ne vienodą praktiką, taip pat neskaidrius, šališkus, arba tik tam tikriems darbuotojams palankius sprendimus, keliančius prielaidas korupcijos pasireiškimo tikimybei. Neviešinama informacija apie teiktą, gautą ir panaudotą paramą. Nustatyti atvejai, kai paramą skirsto ne komisija, bet vienasmeniškai ASPĮ vadovas</p>	<p>laimėjusius viešuosius pirkimus, arba dalyvaujančius viešųjų pirkimų procedūrose, o esant tam tikrų medicininių priemonių, vaistų paramos būtinumo poreikiui viešai kreiptis į potencialius tiekėjus bei viešinti paramos gavimo ir naudojimo dokumentus.</p> <p>6.3.4. Paramos teikimo, gavimo ir naudojimo srityje skirti daugiau dėmesio korupcijos prevencijai bei užtikrinti, kad paramos naudojimo prioritetai būtų nukreipti gerinti įstaigų gydymo paslaugas.</p> <p>6.3.5. Atsisakyti praktikos, kai ASPĮ prašo paramos iš tiekėjų dalyvavusių / dalyvaujančių viešųjų pirkimų procedūrose ir paramos teikimo srityje taikyti papildomos korupcijos prevencijos priemonės.</p> <p>6.3.6. Darbuotojams, vykdančioms viešuosius pirkimus ir sudarytų sutarčių vykdymo kontrolę, aprašytų situacijų atveju, skirti papildomą dėmesį ir taikyti kontrolės priemones, pavyzdžiui, kontroliuoti viešųjų pirkimų procedūras,</p>	<p>6.3.6. Ministerija savo pavaldžioms ASPĮ papildomai rekomenduos, atsižvelgti į šią antikorupcinę 6.3.6 papunkčio pastabą ir nurodys, kad pavaldžios ASPĮ į savo vidaus dokumentus įsitrauktų (jei dar iki šiol nėra to padariusios) viešųjų pirkimų procedūrų ir sudarytų sutarčių vykdymo kontrolės priemones, paskirtų atsakingus asmenis. Informuojame, kad kiek teko susipažinti anksčiau su ministerijos pavaldžių įstaigų viešųjų pirkimų organizavimo bei vykdymo tvarkomis, dauguma įstaigų savo vidaus</p>	
---	---	--	--

<p>(motyvai išdėstyti 4.1 ir 4.3 punktuose).</p> <p>5.2.5. Paramą teikę subjektai dalyvauja ASPĮ vykdomuose viešuosiuose pirkimuose, todėl kyla korupcijos rizika, kai skiriant paramą ASPĮ gali būti siekiama palankesnių sprendimų viešųjų pirkimų ar kitose veiklos srityse (motyvai išdėstyti 4.2 punkte).</p> <p>5.2.7. Taikoma praktika, kai pati ligoninė kreipiasi į paramos teikėją, prašo tam tikros paramos, nors teikėjas dalyvauja viešuosiuose pirkimuose, arba yra laimėjęs viešuosius pirkimus ir dėl palankių sprendimų priėmimo visada yra suinteresuotas reaguoti į ligoninės prašymą ir skirti prašomą paramą (motyvai išdėstyti 4.2 punkte).</p>	<p>tikrinti dokumentus ir jų atsekamumą bei imtis kitų iniciatyvų, skatinančių antikorporacinės aplinkos kūrimą.</p> <p>6.3.7. Griežtai laikytis Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijų ir viešinti visą informaciją apie paramos teikėjų suteiktą paramą ir jų laimėtus viešuosius pirkimus bei kitą, su paramos teikimu, gavimu ir naudojimu susijusią informaciją.</p>	<p>dokumentuose yra nusimatę pirkimų prevencijos specialistą arba atskirą komisiją pirkimų kontrolei/prevencijai vykdyti, taip pat yra paskirti asmenys sudarytų viešųjų pirkimų sutarčių kontrolei vykdyti.</p> <p>Vykstant periodiniams ministerijos ir už antikorporacinės aplinkos pavaldžiose įstaigose kūrimą atsakingų asmenų susitikimams, nuolatos primenama įstaigoms imtis veiksmų tobulinant antikorporacinės aplinkos priemonių sistemą, įskaitant ir atitinkamas priemones viešųjų pirkimų organizavimo srityje.</p> <p>Ministerijos 2023-04-14 raštu Nr. 10-1706 „Dėl korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimo ir korupcijos prevencijos funkcijų vykdymo užtikrinimo“ įstaigų vadovų paprašyta užtikrinti kokybišką, nuolatinį bei efektyvų Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme numatytų uždavinių ir už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingų subjektų funkcijų vykdymą.</p> <p>6.3.7. Įsigaliojus įsakymui ministerija atliks stebėseną kaip sekasi ministerijos pavaldžioms ASPĮ įgyvendinti įsakymo nuostatas bei paragins, kurios to nedarys, atitinkamai gal būti pradėti darbo drausmės tyrimai vadovams dėl įsakymo nevykdymo.</p> <p>Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2023 m. kovo 10 d. įsakymu Nr. V- 321 „Dėl asmens sveikatos priežiūros įstaigų vertinimo komisijos sudarymo ir vertinimo grafiko patvirtinimo“ sudaryta komisija 2023 m. kovo – balandžio mėnesiais atliko 17 asmens sveikatos priežiūros įstaigų vertinimą. Šio vertinimo metu įskaitytinai buvo vertinta ir įstaigos sukurta bei taikoma paramos gavimo, teikimo apskaitos, viešinimo sistema. Įstaigoms, netinkamai ar nepilna apimtimi viešinančioms reikalingus duomenis, buvo priminta</p>	
---	--	--	--

		<p>apie jų pareigą tinkamai vykdyti teisės aktuose nustatytas pareigas bei patarta aktualiais klausimais.</p> <p>Atkreipiame dėmesį, kad aktualia problema buvo ir išlieka, savivaldybių pavaldume esančių įstaigų informacijos apie paramos teikėjų suteiktą paramą ir jų laimėtus viešuosius pirkimus bei kitos, su paramos teikimu, gavimu ir naudojimu susijusios informacijos viešinimas. Siūlome Specialiųjų tyrimų tarnybai paraginti minėtas įstaigas laikytis vieningų duomenų viešinimo standartų.</p>	
--	--	--	--
